

29. Ale otvratíš ty líce tvé, zamúčení budú: otejmeš duch jich, a zhnú, a v prach svojo obráčení budú.

30. Vyšli duch tvojo, a budú stvoření: a obnovíš líce zemie.

31. Buď sláva hospodinova na věk: veselí sie bude hospodin v děliech v svých.

32. Jenž zří v zemi, a káže sie jej tříesti: jenž dotýká sie hor, a vskúří sie.

33. Zpěvati budu hospodinu v životě v mém: vslavím bohu mému, kak dlúho sem.

34. Radostno buď bohu vymluvenie mé: ale já kochati sie budu v hospodinu.

35. Zhyňte, hřešní, ot zemie, a ducholoví tak, jakž nebudete: požehnávaj, duše má, hospodinu.

29. Ale otvracujíce tie obličej tvój, smúcen bude (*sic*): otneseš duch jich, i zahynú a v prach sie svój obrátie.

30. Vypusť duch tvój, a stvořena budú: a obnovíš obličej zemie.

31. Buď chvála božé v věky věkóm: vzveselí sie hospodin v skutečech svých.

32. Jenž zří na zemi, a činí ju třasúcí: jenž dotýká hor, a dymějú.

33. Zpěvati budu hospodinu v zdraviu mém: slaviti budu bohu mému, doňavadž na děle sem.

34. Ochotna buď jemu mluva má: ale já kochati sie budu v hospodině.

35. Hyňte, hřešníci, z zemie, a zlostivi tak, aby nebyli: poděkuj, duše má, hospodinu.

II. Některé modlitebnj knihy w rukopisech.

Od

Jos. Jungmanna.

(Čteno dne 25 listopadu 1840.)

A. Nejstaršj modlitby, ve veřejné bibliotéce Pražské, pod signaturau XVII. F. 30. Rkp. na papjře z XIV věku, w 4. 180 listů. Obsahuge 197 modliteb delšjch i kratšjch, mezi nimiž nalezá se 18 pjsnj. Mnohé omyly a oprawy dosvědčugj toho, že rkp. ten ze staršjho něgakého opsán, anebo z giných wjce snešen gest.

Začátky pjsnj gsau následugjej.

Num. 27. Vítaj milý Jesu Kriste, Vítaj synu panny čistě.

» 31. Ach nastojte na mé hřeichy, patři všeho světa utěchy, Jesu Kriste nebeského, našeho tworcě milého.

» 76. Navštěv nás Kriste žádúci Všeho světa všemohúci.

» 68. Vítaj milý Jesu Kriste narozený z panny čistě.

- Num. 109. Hospodine pomiluj ny a t. d.
- » 110. Svatý Václavě vévodo české země a t. d.
- » 111. Buoh všemohúcí Vstal z mrtvých žádúci.
- » 159. Vitaj milý Jesu Kriste Králi všemohúcí, ve všech místech vše vidúci, všech kajících milující, všem život dávající, všeho kvítie krásě kvúci, vše světlosti více stkvúci, svým se milým zjevující, je rozkošně kochající a t. d.
- » 165. Královno nebeská raduj se alleluja a t. d.
- » 166. O přeslavná matko božie, nebeská cti, rajske sbožie a t. d.
- » 167. Zdráva naděje všeho světa Maria, zdráva tichá, zdráva milostivá, zdráva matko panno božie.
- » 175. Zdráva božie matko, tys plna vše radosti.
- » 182. Stála matka bolestivá podlé kříže plačtivá, když visieše syn její.
- » 185. Na čest panně ktož se klanie, maje v paměti její milost, otženet zlost hříechu tělesného a t. d.
- » 186. O Maria róze stkvúcie, matko božie přezáducie.
- » 187. Zdráva hvězdo mořská všem hříešným svietieci.
- » 189. Milý Jene počni slova, plačiz semnú, plačvez oba; synu nového slibu, pyčiz semnú mého libu Jesu Krista, jenž na kříži stojí a t. d.
(Půwodnj latínské stogj tu počátek: Mí Johannes planctum move, plange mecum fili nove, fili novi foederis oc. Gest to dlauhá pjsen, celé umučenj Páně obsahujc.)
- » 198. Doroto panno čistá; tvoj hod cti cierkev svatá, nebs ty dívka výborná, bohem zvolená, cti krásy tvé čistoty nemož žádný vypsati, jimižs ty ozdobena, Kristu snúbena. (Tato wjce w assonancjeh nežli w rýmech sepsaná pjsen obsahuge žiwot sw. panny Doroty, gžž Fabricius král ukrutný byl požádal oc.)

Na čele modliteb stogj k duchu sw. půwodnjm prawopisem takto:

- Num. 1. Zawytay swaty dusse a napln srdczye twych wyernych a zapal w nych ohen twe mylosty. Nebsty rozlicznosty wssyech yazykow sebral lydy w gednotu gedne wyery. Racz ny take sebraty w gedno spasenye, abychom tye wyezcznye chwalily. Amen.

Potom následugj:

I. Modliby před zpowědj, před přigjmánjm a po přigjmánj:

- Num. 2. Svatý duše, jenž jsi světlost srdcí.
- » 3. Zavitaj duše svatý, vyšli otče darovný a t. d.
- » 4. Bože mój duše svatý, boji se a žádám a t. d.
- » 5. Hospodine otče všemohúcí, žel mi toho ze všeho.
- » 6. Všemohúcí hospodine, děkuj tobě, neb twým a t. d.
- » 7. Otče milostivý i přemilosrdný mocný Bože a t. d.

- Num. 8. Dobrotivý i milosrdný pane Jesu Kriste, jenž a t. d.
 » 9. Hospodine bože otče všemohúci dobroty i milosti oc.
 » 10. Bože otče všemohúci, jenž chceš abyhom se oc.
 » 11. Pozdraven buď obličejí Jesu Kristov přejasný.
 » 12. Bože smiluj se nad námi i požehnaj nás.
 » 13. Hospodine všemohúci otče nebeský, jáz cele bez omylu.
 » 14. Svrchní kněže a pravý biskupe Jesu Kriste, jenž jsi. (Při mši, bez ohledu na částky mše.)
 » 15. K stolu přeslavného tvého kvasu andělský králi.
 » 16. Všemohúci a milosrdný Hospodine, aj toť jáz hříšník.
 » 17. Děkuji tobě můj milý Hospodine, jenž mě hříšníka.
 » 18. Děkuji tobě neúměrná dobroto Bože můj, jenž a t. d.
 » 19. Přepochotný Hospodine, daj mi ten dar, abych a t. d.
 » 112. Všemohúci věčný Bože, tobě svrchovanému.
 » 113. Přijmi milostivý Bože úst mých zpověd.
 » 114. Diku tobě činím pane všemohúci, jenžs mě.
 » 115. Všemohúci věčný Bože, buď milostiv mně hříšnému.
 » 116. Tělo tvé pane Jesu Kr. jenž já hříšný vzal jsem.
 » 117. Přijeti tvého sv. těla a krve tvé pane a t. d.
 » 118. Což sny ústy vzali, to čistú myslí a t. d.
 » 119. O má milá duše, král andělský tě k nám přišel.
 » 150. a) Zpovědaji se k bohu otcí synu sv. duchu.
 » 150. b) Stól jest již připraven a kněz a t. d.

II. Modlitba o božjm těle, num. 20. Milý Jesu Kriste, milovníče našich duši, která a t. d.

III. Decem praecepta. Num. 93. Non adorabis deos alienos,
 Nebudeš jměti buohov jiných.
 Non assumes nomen dei in vanum,
 Nevezmeš jmena boha tvého na darmo a t. d.

IV. Modlitby před spanjm a rannj.

Num. 64. Děkuji tobě svatý otče všemohúci věčný Bože.

» 65. Dieku tobě činím pane sv. otče všemohúci a t. d.

» 145. Když spat jdeš a t. d.

V. Modlitba páně, pozdravenj andělské a wyznánj wjry.

Num. 94 — 96. Prwnj a druhé prawopisem půwodnjm takto: Otcze nass genz gsy w nebesyech, oswyet sye gmye twe, przyd kralewstwye twe, bud wola twa jakož w neby tak y w zemy. Chleb nass wezdayssy day nam dnes, y odpust nam dluhy nassye, yako y my otpuscyzemy dluznykom nassyem. Y neuwod nas v pokussenye, ale zbaw ny ot zleho. Amen. Zdrawa Marya mylosty plna boh stobu, pozehnana ty w zenach y pozehnany plod brzycha tweho. Amen.

- VI. Num. 97. Velebí duše má hospodina a t. d.
Na konci červeně psáno: Skonává se Magnificat, jako na nespoře zpiewaji.
- VII. » 98. Nadpis červený: Nunc dimittis. Nynie púštíš sluhu svého hospodine.
- VIII. » 99. Čtenie sv. Jana (čerw. nadpis). Na počátce bylo slovo a slovo bylo u boha a bóli bieše slovo. To bieše na počátce u boha a t. d.
- IX. » 102. Tot benedicite (čerw.) Poželňajte hospodin (íta), okuste i vizte, že chutný jest hospodin.
- X. » 103. Tot gratias (čerw.). Dieky činiemy tobě všemohúcí hospodine za všecko dobrodinie a t. d.
- XI. » 120. Zákonníkóm a zákonnicem (nadpis). Všemohúci a milostivý pane Jesu Kr. jenž jsi toto místo a t. d.
- XII. » 126 — 144. Když vstáváš, poželňaj se; když se oblačíš v sukni; když se češeš —; když se umyváš, utieráš, opasuješ, kuklu vzdieváš, plašče bereš na se, když se v oděnie oblačíš k brani proti nepřítelóm. Když se v svátečné rúcho připravíš. Když jedeš z domu, když vstupuješ do kostela. Když se pokropíš svacenú (íta) vodú. Když uzříš znamenie sv. kříže. Když přijdeš na své místo. Když počneš dělati. Když sešedeš za stól. Když vstáváš ot stola. Když se na své hříechy vzpomínáš.
- XIII. Num. 150. Modlitba sw. Rehoře papeže (žil r. 1073). Pane uslyš modlitvu mú, neb již poznávám, že blízko jest čas mój.
- XIV. » 155. Modlitba sv. Augustina: Pane Bože otče všemohúcí, jenž jsi troj a jeden a t. d.
- XV. » 160. Toť jsou hodinky ot vmučení božieho. Otcová múdrost, pravda nebeská a t. d.
- XVI. » 162. Wýklad na páteř krátký a dobrý, čili vlastněgi paraphrasis Otčenáše.
- XVII. Modlitby k panně Marii.
- Num. 163. Poželňaný jsi ty Bože všeho jenž jsi a t. d.
- » 164. Zdráva královno, milosrdenstvie, života sladkosti, i naše naděje zdráva; k tobě volámy vypovědění děti Evini, k tobě vzdychámy lkajice a plačice v tomto slzavém údolí, a protož řečnice naše tie tvoji milosrdniei očí k nám obrať, a Ježíše poželňaného plod břicha tvého nám po tejto pušči okaž o milostivá o dobrotivá o přeslavná matko božic. Amen. (Gest to známé Salve regina, mater [genž w českém omylem vypuštěno] misericordiae a t. d.).
- » 168. O nepoškvrněná na věky poželňaná a t. d.
- » 169. O Maria panno nade všemi a t. d.
- » 170. O přeslavná matko Maria hvězdo a t. d.
- » 171. Prosím tebe sv. Maria, matko vši a t. d.
- » 172. Raduj se boží poroditedlnice, panno a t. d.
- » 173. Zdráva královno slavnosti učistění.
- » 174. O přešťastná matko boží, jenž jsi a t. d.

- Num. 175. Zdráva boží matko, tys plna a t. d.
 » 176. Raduj se panno nepoškrvněná a t. d.
 » 177. Pozdravuji tebe poroditedlnice a t. d.
 » 178. O Maria, tys najdůstojnější stvoření.
 » 179. O Maria nebeská císařovno.
 » 180. Paní má sv. Maria všech děvic děvice a t. d.
 » 181. O matko útěchy a paní všeho milosrdenstvie.
 » 182. O přečastná matko božie, jenž jsi světu a t. d.
 » 184. Znamenaj řeč sv. Bernarda: Mluviti svobodněji a t. d.
 » 188. O milostivá o přesvatá Maria, zbud' ny nyní a t. d.

XVIII. Num. 190 — 194. Modlitby k. sv. Dorotě, Kateřině, Margaretě, Barboře, Marii Magdaleně.

XIX. » 104—108. Pogednánj o tom, máli se na každý den, čili řjdčegi, neb gednau w roce tělo božj přigjmati, s dokládánjm se swatých otců, neywjce sw. Augustina.

XX. Num. 197. Toť modlitba, když kněz w tajnici stojí. Modlte se za tě všichni svietí a t. d.

XXI. Rozličné jiné modlitby, takto se poejnagjej:

- Num. 21. Milý Jesu Kriste, králi nade všemi králi i pane a t. d.
 » 22. Všemohúcí a milostivý Pane J. Kr. jehož a t. d.
 » 23. Všemohúcí a milosrdný Bože, jenž tiem tvým a t. d.
 » 24. Daj nám spolu i všemu lidu tvému milo — a t. d.
 » 25. Hospodine, jenžs nám přikázal, abychom otee a t. d.
 » 26. Pane Jesu Kr. jenžs sedm slov den poslední a t. d.
 » 28. Duše J. Kristova osvět mě, tělo J. Kristovo spas a t. d.
 » 29. Pane J. Kr. klaním se tobě, jenž na křížji stojíš a t. d.
 » 30. Veliký pane a králi náš milý J. K. živého boha a t. d.
 » 32. Pane J. K. synu boha živého, studniec živosti a t. d.
 » 33. Pomocny mi budte pane J. K. všecky muky a t. d.
 » 34. Zdráv počátku našeho stvoření, zdráva a t. d.
 » 35. Pane J. K. synu boha živého skrze tvé sv. zrazenie a t. d.
 » 36. Otče milostivý, otče laskavý, o bože milosrdný a t. d.
 » 37. Zdráv otče bože, zdráv synu bože, zdráv a t. d.
 » 38. Hospodin otvoř ústa má, ať ehválí tvé jmě a t. d.
 » 39. Zdráv králi náš, kováři světa, jenž jsi a t. d.
 » 40. Zdráva sv. trojice, zdráva jedno právě a t. d.
 » 41. Zdrávo svrchované podobné jednaké božstvie a t. d.
 » 42. Sv. trojice, bože věčný všemohúcí, jenž jsi a t. d.
 » 43. Daj hospodine živým milost, umrlým mil — a t. d.
 » 44. Sladké jmeno hospodina našeho J. K. a t. d.
 » 45. Rač mě požehnati všemohúcí velikost a t. d.
 » 47. Milý J. K. ponovadž jsi svatej Mařiej Magdal. a t. d.

- Num. 48. Zdráv svatý kříži, pozdravujem tebe a t. d.
- » 49. Milý J. K. ponovadž jsi všech kajících přivítal a t. d.
- » 50. Milý J. K. ponievadž tvá milosrdná matka a t. d.
- » 51. Milý J. K. ponievadž si ty krěst přijal sv. a t. d.
- » 52. Milý J. K. ponievadž tvoj milý otec boh v slad a t. d.
- » 53. Milý J. K. jediná naděje zesnulých a ut — a t. d.
- » 54. V této první hodině tohoto dne tvým nás a t. d.
- » 55. Všemohúei věčný bože tebe pokorně prosím a t. d.
- » 56. Pane J. K. synu boha živého, bože a vykupiteli a t. d.
- » 57. Pane J. K. skrze pět jiezvených ran tvých a t. d.
- » 58. Pane J. K. synu boha živého, tět pravého boha a t. d.
- » 59. Jesu Kr. o dobrý Kriste, o milostivý Kriste a t. d.
- » 60. Najpřepowyšenější otče stvořiteli nebe a t. d.
- » 61. Pane J. Kr. jenž toto přeslavné tělo tvé a t. d.
- » 62. První pokání jest, aby všech dopustilých
Druhé šesté pokání a t. d.
- » 63. Nebeský Pane, králi náš milý J. K. živého boha a t. d.
- » 66. Najmilostivější a nejvyšší pane J. Kr. pros a t. d.
- » 67. Daj milosrdný Bože eož se tobě líbí a t. d.
- » 69. O dobrý pastýři věrný a milostivý Pane a t. d.
- » 70. Svatý anděle a obrance duše mé, toběť a t. d.
- » 71. Prosim tebe Anděle boží, jenž si ot všemoh. a t. d.
- » 72. Diku činím tobě sv. Anděle boží, k čiž stráží a t. d.
- » 73. Bože, čiž milosti člověčímu pokolení a t. d.
- » 74. Požehnan buď ty Bože stvořiteli všech věcí a t. d.
- » 75. Ty živý a pravý J. K. synu boží a děvčí a t. d.
- » 76. Pane Bože všemohúci, že já vše což mám a t. d.
- » 77. O Pane Bože z nebe světlo, z světla slovo a t. d.
- » 78. O Pane moj Bože, moj stvořiteli a vykupiteli a t. d.
- » 79. Bože moj milosrdenstvie mé, útočiště mé a t. d.
- » 80. Pane sv. Otče, pro tvú štědrost a pro tvého a t. d.
- » 81. Pane J. K. srdec mé tvými ranami nadtruf a t. d.
- » 82. Hospodine, jenžs stvořil mě, smiluj se a t. d.
- » 83. Všemohúei věčný a milosrdný Bože, jenž přišel at. d.
- » 84. Otče milostivý o Kr. laskavý, ó duše dobrý a t. d.
- » 85. Bože milostiv buď mně hříšnému, pro vel
- » 86. Pane Bože všemohúci, jenžs nebe, zemi, moře a t. d.
- » 87. Přijmi milostivý Bože úst mých zpověd a t. d.
- » 88. Skrze vítězství přesvatého tvého těla a t. d.
- » 89. Pane J. K. synu Boha živého, jenž na kříži a t. d.

- Num. 90. Králi nad králi najvyšší pane J. K. světlosti a t. d.
 » 91. Pane všemohúci věčný Bože a nevýmluvný bez a t. d.
 » 92. Buď mi otče všemohúci přesvaté tělo J. Kristovo.
 » 100. Všemohúci věčný Bože zprav skutky naše a t. d.
 » 101. Obrance Bože v tě ufajících bez kohož a t. d.
 » 121. O dobrý Ježíši dvoji věc na sobě a t. d.
 » 122. Toť život počínající mrzkost mieti a t. d.
 » 123. Toť život prospívající pevně a tuze a t. d.
 » 124. Toť život konající jako hostem býti a t. d.
 » 125. Vzhledni na mě nestatečného milosrdenství a t. d.
 » 146. Milý J. Kr. kterak si mě náhlým obklíčením a t. d.
 » 147. Milý J. Kr. ty buď naše veselé a t. d.
 » 148. O najkrašší milý J. K. prosím tebe já hříšný a t. d.
 » 149. Všehomocný Bože daj mi zjevné znamení a t. d.
 » 151. Pane uslyš modlitvu mau neb již poznávám a t. d.
 » 152. Pane J. Kr. daj mi srdce skrúšené a pokání a t. d.
 » 153. Pane J. Kr. jenž si řekl apostolóm svým: prostě a t. d.
 » 154. Hospodine, jenžs skrze všemohucenství a t. d.
 » 156. Běda mně nešťastnému a t. d.
 » 157. Pane J. Kr. ty v noci v jitřní hodinu a t. d.
 » 158. Zdráv Ježíši synu boží tebe hledám a t. d.
 » 161. Milý J. Kr. jenž si řekl kto bude jísti a t. d.
 » 196. O milý Ježíši, kterak sladko tebe žádati a t. d.

Pozorujeme vůbec: 1. Podobno, že modlitby ty psány jsou se zvláštním ohledem na klášterní osoby: neboť kromě nadpisu (XI) zákonníkům a zákonnicek na konci modlitby ke mši (num. 14) stojí: Tyš mne hospodine ostříelal ot velikého pokušení, pozvalš mě hospodine v mnišský stav, v tento svatý řád u pokojné bydlu bez starosti, abych tě po vše časy chválil boha mého na věky věkův Amen. Při oblačenj kukly zvláštnj gest modlitba (Num. 132).

2. Modlitby ty z veliké částky jsou přeloženy z liturgie Římské posavad užívané, a zachovaly se jakož i některé písně v pozdějších podobných zbrnkách, kancionáljch a modlicjch knihách, tak n. p. písně pod num. 111: Bůh všemohúci vstal z mrtvých, tišlena gest s malou proměnou v kancionálu Prešpurském r. 1812 s nadpisem: Písně starých Čechův. Stopy latiny v překladu tam zde patrný, n. p. *towěz* = scilicet: svým odyeným towyez swatým krzyzem. *Cjž* = cujus: czyz dussy lkagyczy, cujus animam gementem. Buoh kowarz swyeta. Deus faber mundi. Ecclesia brzo = kostel, brzo = cyerkew se překládá.

3. V jaké ceně stály ty modlitby u našich milých předkův, a do kterého věku některé z nich sáhají, zavřítí možno z poznamenaných těchto odpustkův. a) U num. 30 stojí červeně psáno: ktoz kolywyek tuto modlitbu rzyka naboznye kdyzkolywyek, ten ma odpustkow ssedesat tysyczow let a ssedesat dny smrtedlnych hrzyechoch (*sic*). b) U num. 32: Papez

Innocency tuto modlitbu slozyl a dal sedm let odpustkow. (Tušjm Innocentius VI w r. 1353.) c) U num. 61. Odpustky ot této modlitwy dwa tysyčyze let ot papezye bonyfacye ktoz rzyeka przyed bozym tyelem (Bonifacius snad VIII r. 1300, neb IX w r. 1389). d) Na modlitbu num. 63 gsau odpustky od papeže Lwa (1049), též e) na pjeň num. 182. Stála matka bolestivá: Ot této modlitby gest sedm let odpustkov daných ot svatého Lva papeže. (S. Leo 1049.)

4. Patno, že tento rkp. docela giný gest než hymny kostela Pražského, o němž Balbin w Boh. docta III. 158 a po něm Dobrowský w Gesch. d. Lit. II. Aufl. S. 251. mluwj, a z něhož uwádj počátky pjsnj těchto: Nastal nám den veselý. Angelové jsú spivali. Jmeno boží veliké. Narodil se Kr. pán. Na boží narození. Co tu stojite. Vstalť jest této chwile a t. d. z nichž w našem rkp. ani gedna se nenačázj.

5. Prawopis tu gest wěku XIV w 2 polowici obyčegný: wšude *y*, welmi řjdko *i*, k. p. tobie w num. 8. Z platj = z i ž, s někdy = š, neywjce = s; *ff* wždy na konci i před samohláskami u prostřed, k. p. vřeho, naff; *cz* = c, též = č, gako: oteze nass; rucze uslyssyš nas; ruczye (= ruce) wssemohuczy; ye = ě, ie, gako: zywye (živě), spasenye (spasenie), rzyeka (= řjká), vmrzyely (= umřeli), sye (= sě, se) tye (= tě); nassye dussye; scz = š, n. p. sczesty, przyescedry, wlassezjm (wlastjm).

6. Formy grammatické w celosti gsau nyněgšj, wygmauc některé zwlastnosti, jako: a) Po měkkých spoluhláskách we slowech wyzdwihuge staré *u* do i (*y*), k. p. gyz, zczyszygess (zčisžugeš), posylygess, wzchrozygy sye (wzchrožugi se), obtyczyge (obtěžuge), kralygess (kralugeš), ač i kraluge (num. 17). b) Durativum 1. praes. přicházj zastaralé: Ya poruczyegy (= poraučjm), otpusczyegy (= odpaušjm); tak též klade se dosti často: wyedye (= wjm), wyerzy (= wěřjm), prossy (= prosjm), wolagy (= wolám), znagy (= znám), otplaczy (= odplatjm), wyzy (= widjm), hniem = hnigi. Nadí = naděgě od nadjti. Kdež sye hlozye w hlavu nady, dyw sye leb nerozsady. Plapole = plapolá; yeházala = vycházela; zwučal = zwučel. Plur. 3. wždy na *my*, gako: žádamy, bychmy, wzdechamy atd. c) Praet. obs. giž pořjdku a gakož widěti gen w staršjch kuscech zachowáno, na mnoze giž změněno, n. p. w ewangelium sw. Jana (num. 99) dwakrát kladeno *byle*, dwakrát *bicše*; w pjsni: Stála matka, kdež staršj text má *Stáše*, náš rkp. klade giž stála, a toliko w třetjm werši pro počet syllab ponechal wysyesse syn gegy (= wisel syn gegj). Mysljm, že tento opis gest netak sama pjeň ke zpěwu uprawena, gako raděgi opisowánj gakés k modlenj, poněwadž werše nestegně gsau, a opisowač sám tomu naswědčuge, ano prawj: Ot této modlitby gest sedm let odpustkow atd. d) Dualy mjstem, a wšak ne wždy pravidelně: Day my prudezye krzydlye sslechtnosty. Kdyz oczy mogy hlydecz wydyety moczy nebudeta. Krwy sye zalewata oczy. Gessto sye tak swyete stkwjeta a wsse ztynosty wydyta; wssak sta pro mye byle krwy zalytye atd. e) Forma adj. *čj* (w num. 86): Skrže prosbu andyelskú, apostolskú, muczedlnyčzy, zpowedlnyčzy, panenskú i wdowskú atd. (Nynj: mučedlnickau, zpowědlnickau). f) Plur. nom. wyskytugj se tito; Morssczy brzyezy (= mořštj břehowé). Acz my gsu nemyly byly skutečzy (skutkowé) swyeta. Wyeczssye gest mylosrdenstwyce nez hrzyessy (hřjchowé) nassy. Plur. acc. pron. wždy *ny* mjsto nás. Instr. pl. Ež gsy za ny mylosczyemy (miloštěmi) unrzyel. *Sup.* nayslazši = neysladžj. g) Transgressiva příkladowé: Když oczy mogy hlydecz wydyety moczy nebudeta, any gazyk mlu-

wyty zezepenyegye. Neobyčegně w num. 90: Day tye sameho zadaty, a zadagyczye hledaty, hledagyczye nalezty a potom myłowaty, milugycz drzety a drzyczye hrzyechy wyplaty. h) Skladna slow někde znamenitá. K. p. *Zastátí za koho* = zastáwati geho, brániti. Zastogye za ny, aby y geden z nás nezhyrul (num. 23.) Jenz przed tebu mylostywým otczem zastogye za nesseslechetne. Umyg mye mych hrzyechow.

Neobyčegněgšj slowce tato wypisugeme, ačkoli z nich některá i ginde přicházegj, pro lepšj gich poznánj.

Čelednost, familiaritas, consortium. *Duha* = prauh. Ano plovú krvavé strúhy, a na chřebti modré *duhy*.

Gměna samestatná.

Dvojnost = anibiguitas. Zweideutigkeit. Spravedliv bez dvojnosti. *Lib. m.* = das Geliebte. *Navdešcú* = Eingebung, inspiratio. Abych v těch věcech, kteréž jsem poznal, tvým navdešením mohl trvati. *Neumětelstvo* = ignorantia, inscitia. Hříchov, jichž smy se dopustili leč křehkostí leč neumětelstvem. *Pedněze*, Fusssohlen. Ot vrchu až do podnozie nebylo celosti kože. *Peredědnllice*, Gebärerinn. *Pětká* = Anstoss. Žádnému škoden i žádnému ku pótce. *Přičína* = Mittel. Že nepřepúšěš na ny těžšiho pokušenje, než móžem sněsti, ale s pokušením wždy dáš tu přičínu, jimž móž býti to pokušenje přemoženo. *Rozblúzení* = Irren? Wzchopni bez lehkosti myslí rozblúzení (num. 24). *Ruh* = rauhánj. *V sběri* (= Versammlung) swatých tě korunoval. *Strúha* = co teče, potok, Bach. Krev bieží po všem životě struhami. Plovú krvavé strúhy. *Šlechtnost* = Tugend. *Utěšednllice*, Trösterinn. *Veleslawnost*, majestas. O najvyšší božstwie, o hrozná veleslawnosti! *Vzboženie* syna tvého, das Gottwerden. — *Vznět* = Zündmittel, Zunder. Vznět všie nečisté libostí. *Zoláštnik* (malo sensu). Rač zadáviti závist pokrytcov, zbořiti hněv těch hněvníkov — zbořiti a zrušiti lakomstvo všech liehevnikov i swatokupcov i zvláštníkov i násilníkov i lúpežníkov. (num. 53.) *Zwelenice* boži, Erwählte. Oblec mě, abyeh nah před tebu nebyl ani v *klakolech* (?) nepoctivě (num. 8.)

Gměna spolustatná.

Darcený, freigebig. Vítaj dárcce darowný. *Derlivá* koruna (r. dru) stechend. *Chluben* indef. Bych chluben nebyl, prahleriseli. *Necbsěžný* = neobsažný, unbegreiflich. *Nepclenná* šije, unbeugsam. *Neměrný* et *nevýměrný* (= unermesslich n. p. neúměrná milost; neúměrné dobrodinie. Nevýměrnú dobrotu. *Poklúzlý* = kdo poklauzl. Poklúzlých stará padení opravovati. Sědacie šěit, Turnierschild. Krew X^{low} volá po *slitovaném* smilowání. *Spasilivý*, *spasivý* = spasitedlný, heilsam. Spasivú obět přijimati. Spasilivý kvas. Spasilivá swátost, přimlúva. Protivné a *trpědlivé* věci jsú mu sladké aneb lehké (leidig). *Utrebný* = bjdný. Jsa bohem byl jsi útrobný, chud, bled atd. *Vidúci* = vidomý, sichtbar, n. p. nepřátelé. *Vlašěi* = proprius. Jesus Kristus jest moj vlašěi. Znamenim vlašěim znamenal mie. *Vlašcny* tr. Ach swětlosti vlašena napln srdce tichá. Daj otplatu vlašenu dušici. *Zpytačný* = spáhend. Otžen otemne mé zpytačné i lákající vrahy. *Zředlný*, sichtbar, znamenie zředlné.

Časoslowa.

Náčři mi z toho, odkud bych mé hčiechy omyl (schöpfe ein). *Nadtrúti*, betrüben. Srdce mé tvými ranami nadtrúf. Kóže se *oplazila* t. odřela. *Pclučiti* se po kom, gerathen

nach Einem. Rač nás svú svatú krví tak ošlechťiti, abychom sie polučili po tvém královém pokolení křesťanském. Kámen, naňžby se *potkli*, anstossen. *Přítiti*, minari. Vzhrozíjí mie slova tvého apostola, jimiž nám *práví* řka: Ktož jie tělo a pie krew syna atd. By tebe wždy žádal, nemohl by tebe *právědati*; by tě všemi milostmi miloval, nemohlby tebe *právělovati* (= allzu). Připogen a *právědnán* k tobě, vereinet. *Právědnauti se* = einfallen (von Wunden). Kde sie neprosědly rány, alibi sie rozšědly. *Právěčiti se*, brechen, (vom Herzen). Potoci z tvé svaté hlavy chrěie, a srdce sie v těle *právěčiti*. Otvořitým srdcem i bokem; ta láska otevřela jest nám jeho svatý bok i *právěčilo* (*sic*) jemu srdce. *Tešnu* sobě = mir ist bange. Koňmi koho *wláciti*, zu Tode schleppen. *Zadáviti* trs. n. p. žádost, unterdrücken. *Zjadati et zjadovati*, scrutari. Kdyz ty zjaduješ srdce. Ó nezjadaná svatosti! At žádného cti neutrhám ani čich zjadugi čest. *Zplovu* effluo. Napoj mě, at živé vody zplovú ze mne.

Částěcky řčěi. Abychom to poznali a *dokonaně* (= dokonale) naplnili, vollkommen. Aby *tolicě* (= tak, so) den súdný na ny vzezřel milosrdnýma očima, jakožs ráčil vzezřieti na lotra. Onde takto, onde *sicc* (íta).

Geště na pijkklad slohu stůg zde gedna pjsěň w prawopisu půwodnjm.

Wytay myly Yesu cryste, wytay synu panny czyste,
 Ya tye nynye wyeru wydym, sylnye tomu wplnye wyerzym,
 Zes tymyly moy stworzytel wsseho swyeta wykupytel,
 Yakoz gsy z panny narozeny, a na krzyzy umuczeny,
 Nyez ty wyczeze chleba neny, když ta knyez slowa dopowye,
 Nez gest prawe bozyc tyelo, yakzto gest na krzyzy pnyelo,
 Kterez nynye knyez pyestuge, bohu otcy obyetuge.
 O wyplato wsseho swyeta, dussy nassyeh bud oswyeta,
 Boha meho tye ya chwalym, mutye dussy ya welebym,
 Yakzto swatu trogyezy ezty.
 Nebs stworzytel y spasenye na oltarzy tuto nynye.
 Nassye dussye sobu sytyss, a sam sobú szedrzye darzyss.
 O przyessedrye darzytely, przyezaduczy spasytely,
 Day nam zywy w tye wyerzyty z milosty tye przyg(y)maty,
 Day krzestanem prawym byty.
 W dobrych skutezych day setrwanye, day bez hrzyechu dokonanye,
 A potom wyczne spasenye. Amen.

B. Rukpis Raudnický. Modlitby w malém folio na pergaméně z 14 stoletj, zawragedj neyprvé modlitby latinské, officium beatae virginis, od listu 1 až do 89, potom české modlitby od listu 90 až do 111, a sice ty samé, které w předešlém rukopisu pod num. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 položeny gsau, toliko gednu zvláštj, w Pražském rkp. se nenachážej, kteráž takto počjná se: Ee myly hospodyne genz sy przykazal abychom syc spolu mylowaly wssychny a lytostywy mylosrdnye k sobye byly, vslyss mye hrzyessneho a dussy

me zeny sluly sve gez gest prced oczyma myma skonczala, gyz sy my byl dal atd. Prapowpis i sloh týž gest, gako w předešlém rkp. Gediné slowce odtud přiwcdeme: *záwínu* = Verschuldung, Schuld. Odpuščenje svým záwinám ufáme nalezti u tebe.

C. *Rukopis u pana rytjře z Neuberka*, na pergaméně w 12, od r. 1444, obsahujej a) Modlitby listů 118: b) hwězdářsko-lékařský spis, na listech 27.

W prwnjm oddělenj gsau a) hodinky matky božj takto počjnagjej: Pomoc nassie wegmic bozie, genz gest stworzil nebe y zemi atd. Gest to překlad latinského *Adjutorium nostrum in nomine Domini* atd. listů 48. β) Hodiny o umučení božiem, gichž pořádek gest: Hospodinc rty me otwři atd. na listech 24. γ) Počíná se sedm žalnov. Milost kagicich ducha swatého rač býti s námi. Amen. Nevzpomínaj Hospodine hříechov mých atd. Gest i litanie všech swatých při tom s ginými modlitbami, z nichž poslední gest tato: Prosíme tebe, otče všemohúci hospodine věčný bože skrze jediného syna tvého atd. listů 19. δ) Počínají se vigilie za duše věrné. Modlme sie za všechny věrné mrtvé a t. d. listů 27. Předposlednj gest Modlitba sv. Jeronyma o tělu a o krvi božie. Když gest měl umřieti, takto sie modlil, řka: Milý Ježíši jáť sem stránka, za niž si ty dal takú výplatu atd.

Druhé oddělenj má na čele obrázek předstawujej působenj 12 znamenj na rozličné částky těla, počnagje od wrchu hlawy, na niž skopec malowán, tak gako blíženci na loktjch, ryby pod nohami atd. Na druhé straně téhož listu gest wyobrazenj s podpisem: V tomto okrsku nebo kolu se vypisuje, kterak se slunce, měsíc a jiné planety hybaji dvojím během ancho hnutím. *Počíná* spis těmi slowy: Věděti máš, že slunce, měsíc a jiných pět planet hybají se dvojím hnutím atd. *Na konci*: Toto kolo již psané i s svým opsáním hodí se ku porozumění tabulí dole psané, kteráž ukazuje, v kterém znamení jest měsíc i slunce z rok do roka na každý den. Pak následuge tabulka ta na 12 stranách dle 12 měsječůw, magjej 10 slaupcůw, z nichž prwnj obsahuge čteny nedělnj, druhý zlatý počet, třetj hodiny nowa měsjece, čtvrtý minuta hodin, pátý sřeky (syllabas) dnow všednjch i swátečnjch, (t. g. cisio Janus, český: Ob-řez-le-den atd.). W šestém slaupci gsau koncowné těch sřekůw ku poznánj swátkůw. W sedmém: hodiny dnow od východa až do západu slunce (wedlé orlogc Pražského); w osmém: minuta těch hodin, w dewátém: čteny znamenj dwanácti okrslku nebeského; w desátém: stupňowé slunce, koliký stupeň přešlo gest na každý den těch 12 znamenj. Dále uěj: kterak čtenu nedělní a zlatý počet máš nalezti. Kterak nowé měsíce nalezti. O plném měsíci, kterak powěděti máš, který den po nastání jest a hodinu. O času velikonoci, kterého měsíce má zachována býti. Kterak neděle masopusta zvieš dnové zběhlí čteny nedělnie. Kterak swátky movité jakožto devietník, puost, velikú noc a jiné mezi swátky stálými nepoložené po poznání neděl masopusta máš a po čteně nedělní naleznúti. O adventu když nastává, koliko hodin a minutov jest každý den. V kterém znamení ze dwanácti znamení okrslku nebeského jest měsíc na vsáký den. V kterém stupni znamení svrchu psaných 12 jest slunce každý den. (Ktomu na konci náležj 7 listů čili 14 tabulek obsahujejch přehled sřekůw dnj se zlatým počtem a s hodinami i minuty nowa měsjece.) Kteraké sú mocí a povah ta znamení svrchu psaná, v nichžto jest měsie zvláště k krve pú-

štění a ku počistěvání. Která sú znamenie dobrá, která středná a která k krve púštění z giž popsanyeh. Kterak zvieš kdy dobré krve púštění. Zprávy a řeholy lekařské, o krve púštění. Kterak sie máš po krve púštění mieti (t. aby se prwní den krvepúštění měl skrovně od pitie a od gedenie, nepřelewaje surově wytočené žily; druhý den aby poctiwě byl vesel; třetí odpočiwaj; čwrtý lehké bez úrazu dielo dělaj; pátý moei a síly zase najdeš; šestý žádá lázně; sedmý se túlati spatiatum; osmého nesmím psáti). Kterak máš po krvi zvláště nesmiešené s wodú nemoci poznati. Na poslednjm listu čerweně psáno: kořenové znamení a stupňov na budúcie léta 1444—1459. Na listu 9 pv. prawj: Letos se piši léta od narozenie božieho tisíc čtyřista čtyřidceti a čtyři. Odkudž wěk spisu nepoehyben.

Prawopis i gazyk tu na přeehodu w nowějšj a nestegný, k. p. kteriz, przidaš, o gnyeh, stogi, yakoz, prziyalo atd. Šřekowé dnow ěili eisio janus zde eele nalezagcej se rozdjlný gest toho, gehož několiko weršů w Rukop. Šjtneho uwedeno.

Gména znamenj nebeských táž gsau, která dnes w užjwánj, totiž: beran, býk, bliženci, rak, lěv, panna, váha, štír, střeele, kozel neb kozorožec, wodňák, ryby. Též gména měsjeů s dnešními se srownávaj, toliko Junius nazwán tu ěrvnec, Julius ěrven. Wýrazy tyto z mnoha jiných wytykugeme: Odwřáčení budte i hned stydíee se ktož řikaji mi *nedick, nedick*. pv. 67. Rozmnožil gsi weleslavenství twé (ibi errore wedleslowenství) p. 70. Bože ehvály mé nezamlkuj (71). Gá *modlech* se ib. Hospodin *krkati* z potupy bude na nie. Sv. Jana *předběžce* twého. Chwalte hory i *chýbce* hospodina (ita bis). Požehnaný jsi bože w *hwězdnicí* nebeské. Wody kterěz jsú nad *nebiemi*. Blahoslawimý tobě (dat.). *Skrovenství* = skrovnost.

D. Giný Rkp. u pana rytjře z Neuberka na pergaméně w 12. listů 273 s malowanými obrázky a ozdůbkami, z konce 15 stoletj, asi r. 1490 pěkně psaný z částky čerwenau a modrau barwau. Modlitby ty sebrány gsau ke wšelikým potřebám slohem a gazykem prostým a čistým. Ke mši ale tu žádných nenj. Obsah zewrubnějšj gest tento w půwodn orthografii:

1. Oddjl počjnjagcej: Pane bozie w prehlivosti twé neraez mstiti nademnú a w hněw twém netreskezy mie. Smilug se nademnú pane božie atd. Gest tu i litanie ke wšem swatým, pak osm weršůw z žaltáře sw. Bernarda, kterěz gemu dyabel zgewil. Tito gsau: Oswiet oczij me aby nikdy neusnuli w smrti atd. list 1—82.

2. Modlitby o Umučenj pána našeho Ježjše Kr. počjnjagcej taktě: Pane Gežiši Kr. genz sy chtiel pro nas mrskán býti atd. Zde i otčenáš opisně, pak modlitba, od niež sw. Rzehorz dal mnoho odpustků: Hospodine G. Kr. modlím se tobie, jenž atd. W nešpornj hodiny od listu 1 až do 65.

3. Toto žehnanie gest skrze angela sw. gešto ge zgewil sw. Karlu z nebes a mecz gemu przinesl, gešto skrze to weliký boy obdržel a pobil wšecky swe neprzately. Gdu z bozieho domu do bozieho domu, dávám se králi nebeskému atd. Dále: kdyz puogdeš dormitum. Wiera křest. prawá. Kdyz z loze wstáwáš. Počjnjaj se welmi krásné modlitby: Pane J. Kr. genz se pro nás naroditi raczil, y atd. Wyznánj hrjchůw Pánu bohu samému. Za odpuštenj hrjchůw. List 1—54.

4. Modlitba ku popuzenie nabozenstwie k spôsobu przigjmanie tiela bozieho a krwe swate. L. 1 — 10.

5. Poczina se modlitba matky božie, ktoz bude gi naboynie porzad pieti, czoz podobneho bude prosyti na matcě bozie, bude vslyssan: Králowno y panij przeslawna maria atd. L. 1 — 14.

6. K bohu otcí, synu a duchu swatému rozličné modlitby počjnagi: O swietla a przediwna múdrosti pana Gezissie, o milostiwa dobroto atd. L. 1 — 48.

III. O některých knihách obsahu nábožného.

Od

Frant. Lad. Čelakowského.

(Čteno dne 23 Dec. 1849)

O sedmi wstupnjch. (Rkp. ze 14 stol. in 4°, w bibliotece weřegně, znamenáný 17, F, 9.)

Čistě psaný tento papjrowý rukopis počjná se w ta slowa: »Tyto knihy slowú o sedmi wstupnjch, a gsú welmi dobré každému, ktož chce w duchowenstwj prospěti. Tyto knihy wám gsem zpořjčil, mé djtky, ne sám gich skládaw. A gsút prwé sw. Augustina o bogowánj hřiechów s šlechetnostmi. Druhé gednoho bosáka, ten gest slúl bratr Dawid, o sedmi duchownieho stawu wstupnjch. Neb gest tu mnoho rozumu krásného a t. d.« — Coby pak těmito stupni se mjniło, a které by byly, dočjtáme se dále, kde stogj: »Prwnj wstapeň gest plápoliwé náboženstwie; 2. úsilé a utrpenie; 3. duchownie utěšenie; 4. pokušenie; 5. proti pokušenj lékarstwie; 6. skutky šlechetnosti, a 7. múdrosti prawé.« Na giném mjstě, gmenowitě na šestém listu od konce, geště takto o swé práci překladatał činj zmjnkú, řka: »Giž pak o tom, gešto se přiházj duchownjmi, ten genž gest latině psal tyto kněžky, také gest psal. Ale gá méně toho dotknu, a snad se také k některému sám přimluwjm wiece než dřiewe. A wšak i dřiewe někde také gsem swé řeči přičinil k úmyslu geho, ne proto, by mi proň wěřili tiem lépe, ale že mi se gest zdáło hodné tak swým dětem psáti. A protož i tuto též učinjm.« — Na konci pak spisu, totiž na 116. listu čerweně gest napsáno: Léto božie tisje tři sta dewadesát šesté po b. nar. ten pátek po wstúpenj božiem na nebesa skonány gsú knihy o sedmi wstupnjch rukú Wáclawowú, toho času kanownjka Wyšehradského probošta, syna pána Beneše Dubského a hofministra w tuž dobu gasného kniežete Wáclawa řjmského a českého krále. Pro něžto bud' milý Buoh pochwálen.«

Mohloť by se zdáti, že přjpisek tento dosti zřetedlně gměno a staw samého spisowatele uwádj, ano přede tomu ginák gest, a položené tu »rukú Wáclawowú« newykazuje nic leč muže, kterýž spis ten ke swé potřebě neb ljlosti sobě byl přepsal, ne pak sám

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Abhandlungen der mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe der königl.- böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften](#)

Jahr/Year: 1841-1842

Band/Volume: [5_2](#)

Autor(en)/Author(s): Jungmanna Jos.

Artikel/Article: [II. Nckteré modlitebnj knihy w rukopisech. 131-143](#)